

Naručnina mesečno
25 Din, za izdajanje
40 Din — o-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
izdajanje 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni: uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan sjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Luna 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva b. telefon 2992

Ali — ali

Božični nagovor papeža Pija XI. na kardi-
nalski zbor, ki je namenjen vsemu svetu, je
brez dvoma napravil povsod globok vtis. Kdor-
koli pripada bodisi po nazoru, bodisi po prak-
tičnem življenju, kulturni sferi krščanstva, naj
bo že član katoliške cerkve ali ne, bo sprejel
papeževe besede z veliko pozornostjo. Saj je
poglavar katoliške cerkve najvišji glasnik
krščanske resnice in varuh one tradicije, na
kateri sloni kulturno življenje vsega izobra-
ženega človeštva. In velika večina tega člo-
veštva je prepričana, da bo le katoličanstvo kot
najmočnejša moralna sila tudi sodobnega živ-
ljenja mogla človeštvo varovati čedalje bolj
grozečih nevarnosti, ki so posledice takó ve-
likih zmot duhovnega značaja, kakor načina
sodobnega življenja. Zakaj le obnova živega
krščanstva v sredi more odoleti liberalizmu in
materijalizmu, ki sta vzrok, da se ves ogromni
civilizatorni, gospodarski in tehnični napre-
dek zadnjih dveh stoletij, kakor to danes očito
vidimo, ni obrnil človeštvu v prid, ampak ga
usmeril v pogubo.

Kajti značilno za to najnovejšo epoko člo-
veštva je poražajoče nesoglasje med napred-
kom intelekta in tehnike na eni in moralnim
ter socialnim stanjem: čim bolj se namreč raz-
širja znanje in čim bolj se sile narave stavljajo
v službo človeka in njegovih potreb, tem bolj
pada moralna kultura in nujno potrebno so-
glasje med raznimi stanov človeške družbe.
Tako predstavlja danes naša družba dva so-
vražna tabora, med katerima vlada tako na-
sprotnje, kakor je vladalo pred krščanstvom, ko
so eni samo uživali, drugi pa kot sužnji živeli
v skrajnem pomanjkanju in želji, da se brez-
obzirno maščujejo nad svojimi izkoriščevalci.
To nasprotje se je dolgo časa skušalo zabri-
vati, po svetovni vojni pa se čedalje bolj raz-
galja v vsej svoji usodnosti. Vojsna pa, v ka-
teri so se uboj, tatvina, najsurovejša nasilnost
in vse vrste zločin proglašali kot heroična in
zaslužna dejanja, je vse moralne pojme tako
uničila in razmajala, da svet še danes ni prišel
do ravnotežja in še precej časa ne bo. V takim
položaju je čisto nemogoče, da bi kakšne blede
teorije, naj bodo še tako idealistično zamišljene,
človeška srca preobrazile in preprečile povrat-
ek v barbarstvo, kakor se nam napoveduje iz
raznih znamenj: pa tudi diktature fašističnega
ali boljševiškega kova ne bodo v stanu prepre-
čiti politične anarhije in socialne disgregacije,
ako se človeštvo po vsem svojem življenjskem
zadržanju ne vrne k naukom Jezusa Kristusa,
ki so po svoji prepovedi sili še vedno dvig-
nili človečanstvo iz nizkote zavoženega ose-
nega in javnega življenja.

Papežev božični nagovor se suče takorekoč
okoli dveh osi: okoli onega brezumnega in
proti-človeškega nacionalizma, ki so ga v
naši dobi mnogi postavili na mesto resnične
domovinske ljubezni, ki je pravilno podrejena
ideji krščanske humanitete — in okoli komu-
nizma, ki hoče novi družben red osnovati na
brezverstvu in na »etiki« popolnega materija-
lizma. Konkretno misli papež na fašistični re-
žim v Italiji in na sovjetsko strahovladu v Ru-
siji. Fašistični nacionalizem postavlja, kakor
papež pravi v naravnost lapidarnih besedah,
mesto bratskega sporazuma med narodi ego-
istično prevlado lastnega plemena, neusmiljeno
konkurenco in borbo mesto soglasnega sodelo-
vanja vseh narodov in sovrastvo namesto spo-
štovanja vseh naravnih pravic, ki jih ima vsak
narod, naj bo še tako majhen. Kakor grozi
miru človeštva do konca gnanja razredno so-
vražstvo, ki se ne ustavlja pred osnovnimi za-
htevami človeške etike, tako izziva vojno fa-
šizem, ki ne priznava pravic drugim narodom,
ampak le svojemu prisvajajo privilegirano sta-
lišče, ki se more uveljaviti samo po sili, hege-
moniji in samogospodstvu izkoriščevalcu. Toda
vsem, ki na ta način vnovič grozijo miru, ko
narodi še trpijo na posledicah fizičnega in mo-
ralnega razdejavanja minule vojne, kliče papež,
da so nekulturni morilci in samomorilci ter
nanje kliče božjo pravico z besedami psal-
mista: »Razkropi narode, ki izzivajo vojno!«
Pij XI. je s to odločno obsodbo vojne in onih
državnikov, ki jo zamišljajo pod kakršnokoli
preteklo, storil človeštvu, ki se pred tako mo-
žnostjo v grozi trese, največjo uslugo, in je vse
vojske željne politike, organizacije in govorune
ožigosal kot zločince in sovražnike kulture pa
lastnega naroda samega.

Prav pa poudarja papež, da zunanji mir
ni mogoč brez notranjega. Saj se je v zgo-
dovini kulturnega človeštva že večkrat videlo,
da vsa mirovna prizadevanja, svetomirovne teorije
in zamisli bratskega združenja narodov niso
imeli nobenega učinka, marveč da so bili baš
pacifistični načrti, čim več jih je bilo in čim
glasnejše so se oznanjevali, najsigurnejše zna-
menje bližajoče se krvave vihr. Spomnimo se
le na francosko revolucijo! Ali bo svet užival
trajen mir, je, kakor Pij XI. opominja, danes
v prvi vrsti odvisno od tega, kako se bo rešila
velika gospodarska in socialna kriza 20. sto-
letja, kako se bo preosnoval družabni red, ali
bo zmogla socialna pravičnost nad krivico,
ali se bodo sadovi produkcije pravično raz-
delili in tako omogočilo bratsko sodelovanje,
sporazum med stanov in mirna evolucija
razmer k boljšemu. Le na resničnem socialnem
redu, ki more sloneti edino na brezpogojni
aplikaciji krščanskih moralnih načel na pri-
dobitno življenje, se da osnovati politična sta-
bilizacija države, ako hočemo ohraniti Evropi
njeno dvatisoletno kulturo, obeleženo po
evangeliju nazareškega Mojstra.

Bolgarija in njene sosede

Važne politične izjave zunanjega ministra o balkanskem ravnotežju - Burov
si častita, da vpliv Bolgarije na Balkanu raste - Govorice o balkanski tro-
zvezi niso bile izmišljene

Istanbul, 28. dec. or. Evropsko časopisje je
z veliko vneto naglašalo, da »govorice o čas-
nikarjev o takimenovanem vzhodnem bloku«
ni bilo drugega kakor izmišljotina. To je na
vse zadnje razveseljivo ugotovitev in če gre na
račun časopisnih dopisnikov, je žrtev vredna
končnega uspeha. Govoriti o vzhodnem bloku
torej sedaj nima več smisla. Vzhodni blok je
pokopan v pompu diplomatskih obiskov, ki pol-
nijo rubrike mednarodno-političnih senzacij
ter navdajajo srca vseh miroljubov od Ankare
do Berlina in Varšave z novimi upi na nemin-
ljivost prijateljskih čustev.

Brez dvoma je veselje nad končnim pogi-
nom te »vzhodne pošasti« tudi zakrivilo, da
javnost ni posvetila potrebne pozornosti zelo
važnim izjavam, ki jih je podal v sobranju
bolgarski zunanji minister Burov na koncu
zunanjepolitične debate. Samo nekateri listi v
orijentu so jih mimogrede priobčili. Sodeč po
evropskih listih, ki jih dobivamo z zakasnelo
pošto, jim tudi zapad ni pripisal nikake va-
žnosti. To je škoda, ker vsebujejo čisto nove
vidike, v glavnem razveseljive, v balkanski
politiki in ker mečejo zelo jasno luč na vlogo,
ki jo namerava igrati Bolgarija na Balkanu.
Burov je govoril z nenačuden samozavestjo.
Tako more govoriti samo državnik, ki ima zava-
rovan hrbet in ki ima jasno začrtano smer, po
kateri se bo gibal njegova zunanja politika.

Glede kraljevine Jugoslavije je rekel Bu-
rov, da se je položaj znatno izboljšal. Pred
enim letom razmerje ni bilo Bog ve kako si-

jajno. Sedaj sta bili podpisani dve pogodbi, ki
izključujeta v bodočnosti neprijetna razočara-
nja. To je znaten napredek, ki mora zadovolji-
ti vsakega državnika. Isto izboljšanje odnoša-
jev se opaža tudi z Romunijo. Bolgarska in ro-
munska vlada sta podpisali pogodbo glede pri-
padnosti v vojski sekvstriranega premoženja
bolgarskih podanikov. Ta pogodba bo sedaj
ratificirana. Obe vladi sta dobili zaupanje
druga v drugo in to je prvi predpogoj za prija-
teljske razmere.

Z Grčijo pa Burov ni zadovoljen. V nena-
vadno ostrem tonu je ožigosil grško politiko,
ki je povzročila poostrenitev medsebojnih odno-
sov. Grčija je odpovedala trgovinsko pogodbo
samo zato, da bi prisilila bolgarsko vlado, da
pristane na veličanske denarne in materijalne
žrtve. Računi med obema državama so še dolgi
in težki. Bržkone se bosta morali sporazumeti,
da predložita svoje težave kakemu mednarod-
nemu razsodišču. Bolgarija bi rada vedela, če
mora res kupiti s težkimi žrtvami prijateljstvo
svojih sosedov, in če bodo te žrtve v resnici
potem pripomogle k prijateljskemu zblizanju.
Društvo narodov skuša posredovati. Burov upa,
da bo to posredovanje pogajanja pospešilo,
osobito, ker oča, Venizelos in Tefik Ruždi Bej,
pripoznata, da je prijateljstvo z Bolgarijo ne-
obhodno potrebno za dobrobit Grčije in Tur-
cije. Do tega spoznanja sta prišla na sestanku v
Ankari. Takrat se je sklenilo, da je trozveza
med Grčijo, Turčijo in Bolgarijo edina mogoča
predhodna etapa za udejstvitev splošnega bal-

kanskega sporazuma.

Kar se tiče Turčije, mora Burov javno iz-
povedati, da sta obe državi podpisali celo vrsto
pogodb, s katerimi sta rešili vse obstoječe ne-
spoznanje. Obisk turškega zunanjega ministra
v Sofiji je imel predvsem namen, da podčrta
to dejstvo.

Po mojem mnenju je gornja izjava Burova
zelo ilustrativna za položaj na Balkanu. Bolga-
rija izstopa s svojo lastno politiko, ki ostane,
kakor smo mogli brati, naslonjena na neke
vrste ožje sodelovanje med sosedomi Egejskega
morja.

Zeneva, 29. dec. fr. Tukajšnja revija »Pax«
priobčuje informativen članek N. Antonova o
Bolgariji in njenih odnosih z ostalimi balkan-
skimi državami. Članek ugotavlja, da se raz-
mere s kraljevino Jugoslavijo razveseljivo
obračajo na bolje. »Bolgarija prihaja polago-
ma na plan, da s sede v balkanski politiki ono
mesto, ki ji gre.« Antonov opaža neoporečne
tendence sedanje bolgarske politike, ki stremi-
jo za ožimi zvezami s Turčijo in Grčijo, češ
da bi to bila po mnenju bolgarske vlade naj-
boljša priprava za balkansko zvezo. To da iz-
haja iz zadnjih diplomatskih dogodkov na Bal-
kanu kakor tudi iz samozavestnega tona, s ka-
terim je zadnje dni govoril o bolgarski zunanji
politiki zun. minister Burov.

Belgrad, 29. dec. l. Iz Sofije poročajo, da
je bolgarska vlada sklenila zaprositi jugoslo-
vansko vlado za dovoljenje, da bi v naši državi
otvorila več konzulatov.

Kdo je boter grško-turškemu sporazumu

Samohvala fašističnega tiska — Francoski maršal v Atenah

Rim, 29. dec. m. Fašistični tisk prinaša
kratko poročilo o potovanju Venizelosa v Bel-
grad, Varšavo in Dunaj. Pri tem se bavi s pri-
hodom Franchet d'Espereya v Atene in nagla-
ša, da je Venizelos pred odhodom iz Aten kon-
feriral s francoskim maršalom in njemu na čast
priredil banket. Prihodu Venizelosa, ki je na-
povedal za 7. januarja prispijajo fašistični
listi veliko važnost. »Teverec je mnenja, da je
prihod Franchet d'Espereya v tem času zelo
simptomatičen.

»Giornale d'Italia« piše: »V kolikor je res,
da predstavlja grško-turško zblizanje važen
element za ohranitev miru v vzhodnem delu
Sredozemskega morja, je nepobitno, da je Ita-
lija k temu mnogo doprinesla. Naglasiti je tre-

ba, da Italija ne mara stvariti nekakšnih gru-
pacij držav pod svojim pokroviteljstvom. Itali-
janska zunanja politika se peča z upostavitvi-
jo prijateljskega sodelovanja z velikimi in ma-
limi državami in je daleč od vsakega usilje-
vanja, Italija je sklenila sporazum z drugimi
državami in pri tem vedno pazila na skupne
interese, ni se pa spuščala v kakršnekoli kršitve
tujih interesov.

»Giornale d'Italia« očita »Temptuc«, da je
opozorilo, da krfska afeta kljub zblizanju med
Italijo in Grčijo ne more izbrisati težkih žrtv,
ki jih je Grška doprinesla s tem, da je odsto-
pila Dodekanez Italiji, da je to opozorilo po-
diktanje, ker hoče Italija voditi svojo politiko
na široki podlagi.

Maršal Joffre previden s svetimi zakramenti

Francoski narod moli za umirajočega vojskovodjo

Pariz, 29. decembra. AA. Maršal Joffre je si-
cer noč mirno prebil, tudi je ostal pri popolni zave-
sti, vendar njegove moči vidno ginevajo, čeprav
kake bolnik nenačuden velik odpor. Predsednik re-
publike, ministrski predsednik, zunanji minister
Briand in vojni minister Barthou in mnogo drugih
odličnih oseb je sporočilo bolnikovi rodbini svoje
globoke simpatije. Angleško poslanstvo v Parizu
je prejelo brzojavko angleškega kralja, v kateri iz-
raža globoko sočustvovanje z bolnim Joffrom.

Pariz, 29. decembra. as. Danes popoldne ob 3
je bilo izdano novo zdravniško mnenje o stanju bo-
lezni maršala Joffreja, ki smatra stanje bolnika za
ekrajno resno. Slabost bolnika je narasla že do
ekrajne meje, zato se pričakuje, da lahko vsak čas
pride do katastrofalne odločitve. Bolnik je zvest
katoliški mož in je bil danes dopoldne previden
z zakramenti za umirajoče. K bolniku so pripustili
le malo ljudi, med njimi vojnega ministra Barthoua,

ki je pote mizjavil, da ni nobenega upanja več na
ozdravljenje.

Pariz, 29. decembra. AA. Zdravstveno stanje
maršala Joffra je skrajno kritično. Njegove telesne
sile popuščajo.

Pariz, 29. decembra. kk. Z vsega sveta prih-
jajo brzojavna vprašanja vladarjev in velikih vojs-
kovodij ter glavnih državnikov o zdravstvenem
stanju maršala Joffreja. Posebno ganljiva so pa pi-
sma njegovih bivših francoskih vojakov, ki zatrju-
jejo, da njihova molitev spremlja umirajočega mar-
šala na njegovi poti v večnost. Po mnogih cerkvah
se berejo sv. maše za bivšega vojskovodjo, kate-
rim prisostvujejo velike množice ljudstva.

Pariz, 29. decembra. kk. Nocojšnji listi pri-
občujejo obširne članke o maršalu Joffru in ugotav-
ljajo, da je njegova ljubezen do Francije leta 1914.
rešila domovino in zatirane narode.

Upor angleških ministrov proti diktaturi liberalcev

Nove volitve meseca marca? — Volitve reforme ne bo

London, 29. dec. as. Medtem ko se je pred
nekaterimi tedni, ko je vlada objavila zakon o stro-
kovnih organizacijah in o volivni reformi, prezgodaj
trdilo, da sedaj za dolgo časa ni nobenega upanja
za nove volitve, se je položaj po zadnjem sporu med
Lloydom Georgeom in vlado zopet popolnoma iz-
premenil. »Sunday Times« pravijo danes, da se je
večina ministrov naveličala poniževanja s strani li-
beralcev in da bi videla raje, da se razpišejo nove

volitve, kakor pa da bi še nadalje vladala kot vlada
manjšine, ki ni v stanu vršiti koristnega dela. Ra-
čunali je torej s tem, da bo poslanska zbornica, ko
se zopet sestane dne 20. januarja, pozvana, da skle-
ne namesto rednega proračuna potrebne finančne
zakone o državnih izdatkih, da se bo parlament
lahko razpusil meseca februarja in se vršile me-
seca marca nove volitve.

Ponesrečeni turist

Curih, 29. dec. as. V Sentiškem gorovju se je
ponesrečila skupina švicarskih študentov katere je
zasula lavina. Štirje študenti so se še izkopali izpod
snega, dva študenta in ena deklica pa so se pod
anegom zadušili.

1300 žrtev Merapija

Batavia, 29. dec. as. Sedaj se je dognalo, da
znaša število smrtnih žrtev pri izbruhu vulkana
Merapija 1300 oseb. Do te številke so prišle oblasti
na ta način, da razen do sedaj pokopanih 700 žr-
tev pogrešajo še 600 oseb, ki jih je zalila tekoča
lava.

Protisovjetski zid

Bukarešta, 29. decembra. ž. Listi prinašajo iz-
javo dr. Maniu, ki jo je dal pred svojim odhodom
na francosko riviero. Dejal je, da je politični polo-
žaj v Romuniji konsolidiran, kar je zasluga narodne
kmetijske stranke. Kriza v Romuniji je sestavni del
svetovne krize. Narodi v vzhodni Evropi so nemirni
radi sovetske propagande. Ta občutek nemirnosti
slabi podjetnost in dela vsa tržišča nesigurna. Mir
narodov moti nevarnost komunistične propagande.
Niti iz dalekan am ne pride na misel, da bi se
Sovjeti sami od sebe zrušili. Proti Sovjetom je tre-
b anaprviti konfederacijo evropskih držav. To je
Briandov predlog. Pri tem naj bi sodelovale tiste
države, ki imajo iste gospodarske interese. Pri tem
pride v poštev Romunija, Bolgarija, Grčija, Madar-
ska, Jugoslavija, Češkoslovaška in Poljska. Ta zveza
bi bila zid, ki ga sovjetski napadi ne bi mogli po-
rušiti.

Bukarešta, 29. decembra. ž. Predsednik vlade
Mironescu je odpotoval v Pariz. Od tam pa odide
na francosko riviero, kjer se bo sestal z dr. Ma-
niuom in Titulescom, ki sta že tam.

Duca sprejel predstvo liberalne stranke

Bukarešt, 29. dec. as. Romunska liberalna
stranka je po smrti Vintila Bratianu-a izvolila za
svojega predsednika dosedanega podpredsednika
Duca. Duca, ki je bil izvoljen na predlog brata
umrlega voditelja liberalne stranke, je izjavil, da
sprejme izvolitev z zahvalo in da se bo potrudil,
da bo kot zvest sodelavec kralja deloval v korist
države in romunskega naroda. V političnih krogih
se smatra izvolitev Duca za zelo pomembno, ker
se bo s tem omogočilo sodelovanje liberalcev z
narodno kmetosko stranko. Smatra se kot verjetno,
da bo v doglednem času prišlo do sestave koalici-
jske vlade, katere se bodo udeležili tudi liberalci.

Med Francijo in Italijo

Milan, 29. dec. as. V zadnjih dnevih se s po-
sredovanjem Anglije intenzivno vršijo pogajanja
med Francijo in Italijo za podaljšanje pomorskega
premirja, ki poteče koncem leta, in za splošni spo-
razum o določitvi jakosti brodovij med obema dr-
žavama. Pogajanja, ki so se vršila s posredovanjem
Macedonkovega zaupnika v Rimu in Parizu, se
tičejo v glavnem omejitve pomorskega oboroževa-
nja Francije in Italije v Sredozemskem morju, pri
čemur mislijo na dogovor paritete, ki naj bi se
omejila na Sredozemsko morje. Pogajanja se vr-
šijo po informacijah fašističnih listov do sedaj
ugodno in se pričakuje uspešen zaključek koncem
leta.

Dunajska vremenska napoved: V zapadni
Avstriji je pričakovati močnih južnih vetrov in dež,
v gorah pa viharje s snegom. V severni Avstriji se
bo časno zjasnilo in je pričakovati toplega vre-
mena, v južnih Alpah bo velika nevarnost lavin. V
torek pa je zopet pričakovati oblačnega vremena.

Dne 31. decembra ob 8 zvečer
v vseh dvoranh „Uniona“
Silvestrov večer
„Ljubljane“

Kakšna bo indska zvezna ustava?

Dominijon takoj ali stopnjema — Meje trgovinske in finančne samostojnosti

London, 29. dec. t. l. Obnovev terorističnih aktov in nemirov, ki nimajo samo političnih vzrokov v direktni propagandi nacionalizma, ampak rastejo v zadnjem času tudi na gospodarski podlagi, ker se tudi v Indiji zelo širi brezposelnost, sili k pospešenju rezultatov indske konference. Uvidelni angleški krogi pravijo, da se bo Anglija, ako podeli Indiji čim širšo avtonomijo, iznebila velikih skrbi, ker bo lahko prepustila rešitev perečih socialnih problemov sedanjega časa Indcem samim, ki bodo lahko pokazali, ali kaj znajo ali ne. Po podelitvi statusa, ki bi bil vsaj kolikor toliko podoben dominijonskemu, bi bili oni nacionalistični elementi, ki danes v nemajo prebivalstvo k uporu, hitro prisiljeni, da se branijo pred posledicami svoje dosedanje propagande, ki indske mase skrajno radikalizuje in jih navaja k odporu proti visjim kastam, katerim nacionalisti po veliki večini pripadajo. Saj je znano, da se nacionalistični voditelji, ki se danes predstavljajo kot glasniki indske narodne volje, ničesar ne boje bolj, kakor splošne in enake volivne pravice. Vsak pameten Anglež danes ve, da zoper nacionalistično propagando v Indiji ni boljše medicine, kakor čim hitrejša izvedba samouprave, ki bo naenkrat dala pravice kastam in narodom, ki so danes bili naravnost v položaju sužnjev.

Zelo značilno za metodo dela, ki se je poslužuje na konferenci okrogle mize tako angleški kakor indski delegati, je to, da se o takozvanih osnovah bodoče indske ustave ali o takozvanih fundamentalnih artiklih, kakor se je temu svoj čas reklo na kontinentu, za enkrat sploh ne razpravlja. Dočim pri nas začnemo v podobnih slučajih disputirati o vladavini, o razmerju monarha do naroda itd., so člani indske konference začeli v sedmih pododborih reševati najprej stvari čisto praktičnega značaja in se bodo lotili fundamentalnih vprašanj. Zato ostanejo za enkrat in suspensio sledeča šanji šele potem, ko se sporazumejo o ostalem.

vprašanja: 1. Ali postane Indija dominijon takoj ali pa le stopnjema. 2. Ali si pridržijo Anglija zunanjo politiko in vojaško obrambo, kar bi izključevalo dominijonski položaj, kakor obstoja v ostalih dominijonih imperija. 3. Kako daleč ima segati trgovinska in finančna samostojnost Indije: ali bo n. pr. smela nabijati na angleško blago visoke carine po kanadskem in avstralskem vzoru ali ne in 4. kako naj se zagotovijo pravice nehindujskih narodov. Glede tega vprašanja pa je omeniti, da se ž njim že sedaj bavi poseben pododbor, ki naj spravi v soglasje med seboj diametralno nasprotujoči si stališči Hindov in Muslimanov — vprašanje, s katerim si belijo sedaj glave najboljši umovi britanskega imperija. Razume se, da stoji angleška vlada na strani Muslimanov, ki zahtevajo zase posebne narodne kurije, ker bi Muslimani v Bengalu in Pundžabu, kjer imajo številčno večino, držali v šahu indske nacionaliste, ki imajo svoja središča ravno v onih mestih, kjer ima muslimanski element največjo moč.

Glede ostalih vprašanj se je, oziroma se še bo na konferenci okrogle mize vsaj v glavnih potezah lahko doseglo soglasje. Indija, naj bo njen odnos napram Angliji, oziroma položaj v imperiju britanske krone kakršen že koli, bo tvorila federacijo, ki bi se sestavljala iz dosedanjih britanskih provinc Indije, katerim se bodo priključile »neodvisne« maharške države Indije ali takoj ali pa pozneje, ena za drugo, kakor bodo pač same želele. Federativni parlament bo obstojal iz dveh zbornic: ena bo izvoljena, druga pa bo obstojala iz imenovanih članov krone, znanstvenikov, zastopnikov ver in narodnih manjšin. Vprašanja volivne pravice se indski delegati ogibajo, na vsak način pa maharadže zahtevajo, da bodo posiljali v Zvezni parlament svoje zastopnike po lastnem izboru, ne pa po izvolitvi po ljudstvu. Maharadže bodo tudi obdržali v svojih rokah eksekutivno Zveznih postav, tako da bo v bistvu v domačinskih državah ostalo

vse pri starem in se bodo maharadže morali biti z nacionalisti, pri čemer bo seveda Britanija večkrat »tertius gaudens«. V provincah britske Indije pa se odpravi dosedanja dvovlada, deljena med provincialnim parlamentom in guvernerjem, in se uvede ena eksekutiva provincialne vlade. Vendar pa naj bi imenovanje in odstavljanje ministrov bilo v kompetenci guvernerja, kar bo seveda samoupravo zelo omejevalo. Člani provincialnih zborov bi bili vsi izvoljeni; provincialni zbori naj tudi nimajo druge zbornice, ako je prebivalstvo izrecno ne zahteva. Guverner je v ostalem vezan na mnenje ministrov, popolnoma pa mu je pridržano varstvo manjšin, veroizpovedi in javen mir in varnost.

London, 29. dec. AA. Danes popoldne bo indijska konferenca nadaljevala svoja dela. Sestal se bo pododbor za reforme na severozahodni meji. Predsednik konference Macdonald je izrazil upanje, da bo indijska konferenca končala svoja dela v glavnih obrisih še pred koncem meseca januarja ter preden se sestane parlament. Ministrski predsednik Macdonald se je posvetoval v soboto in včeraj s tajnikom za Indijo Wedgewoodom Bennom, poštanim ministrom Leesom Smithom ter z uradniki in svetovalci indijskega urada. Na teh sestankih se je pregledal položaj ter ukrenili nadaljnji koraki v korist konference.

London, 29. dec. as. V Bombayju je prišlo večeraj do velikih nemirov, pri katerih je bilo ranjenih 20 policistov in okoli 260 demonstrantov. Ko je policija nastopila s svojimi gumijevkami, da bi demonstrante razpršila, je prišlo do divjih pretepov, ki so povzročili tako veliko število ranjenih.

Buldana (Indija), 29. dec. AA. V berarski pokrajini so izbruhnili neredi. Pokret je agrarskega značaja in je izbruhnul zaradi nezadovoljnosti kmetijskega prebivalstva. Izgredniki so zažgali mnogo hiš in ogromne količine poljskih pridelkov. Škoda znaša več 100.000 rupij.

Perutninarška razstava v Vel. Bečkereku

Belgrad, 29. dec. AA. Od 22. do 27. februarja 1931 bo v Vel. Bečkereku razstava vseh plemen perutnine ter strojev in drugih potrebščin za perutninarstvo. To bo največja perutninarška razstava, kar jih je bilo dozdaj v naši državi. Razen perutnine bodo na njej zastopane tudi koze in ovce. Poseben oddelek razstave bo namenjen kuncem, ker se za to panogo živinoreje kaže v naših gospodarskih krogih vse večje zanimanje.

Ta razstava se bo razlikovala od dosedanjih razstav te vrste v naši državi po tem, da na njej ne bo prav nič poudarjena športna stran. Na podaljšani razstavi od 27. februarja do 6. junija 1931 pri selekcijski zadruzi v Vel. Bečkereku bo na tečaj za nosilnost vseh nagrajenih kokoši zlatih plemen. Kokoši, ki bodo pri tem natečaju nagrajene, bodo temelj bodoče selekcije perutninarstva v naši državi. Da čim bolj pripomore k uspehu te razstave, je ministrstvo za poledelstvo dalo podporo 20.000 Din.

Belgraiske vesti

Belgrad, 29. dec. AA. V sredo 31. t. m. bo seja upravnega odbora Narodne banke. Razen internih vprašanj se bo na tej seji azpravljalo tudi o gospodarskih kreditih.

Belgrad, 29. dec. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog ministra za promet sta odlikovana z redom sv. Save III. stopne gg. Viktor Reynard in Gustav Maniel, inženjerja in profesorja tehniške fakultete univerze v Gentu. Odlikovanja sta oproščena plačila takse.

Belgrad, 29. dec. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog finančnega ministra po zaslišanju predsednika ministrskega sveta predpisal in objavil zakon o spremembah in dopolnitvah člena 50 zakona o prorač. dvanaestih za december 1925 in za januar, februar in marec 1926.

Belgrad, 29. decembra. AA. Z odlokom ministra za finance je upokojen na lastno prošnjo knjigovodja finančne direkcije v Ljubljani Miroslav Benedik, v 8/II.

V Kokrici pri Kranju najden utopljenec

Kranj, 29. decembra.

V Tenetišah, mali vasi, eno uro od Kranja v smeri proti Golniku, je živoratni možkar Andrej Stefe, star okrog 78 let, ki je imel malo posestvo in hišo, četrto grunta. Pred leti mu je umrla žena. Gospodarstvo vodi hči, ki ima odrasle otroke. Stefe je živel kot preužitkar. Včasih se je pobrat za delj časa, dva do tri tedne od doma. Tako je odšel zadnjé 17. decembra. Oglasil se je na Kokrici pri svojem prijatelju Černetu, kjer je v noči na 18. decembra prenočil v šupi so mu napravili na slami prenočišče in mu dali nekaj odeje. Ponoči pa je izginil. Na ležišču so našli palico. Videl je slabo in ni znal, ali je nameraval domov, ali kam drugam. Sredi noči je zabredel v vodo, ki je 1.50 m globoka, in utonil.

Domači so ga takoj pogrešali. Ker pa je že večkrat izostal delj časa od doma, ga niso iskali. Kljub temu pa so njegovo odsotnost prijavili orožništvu. Ker se tudi čez praznike ni javil in ni prišel domov, so začeli domnevati, da je kam zabredel. Ko je večeraj popoldne neka ženska ob Kokrici nabirala drva, je zapazila sredi vode ležati človeško truplo. Stefe je ležal na trebuhu. Hrbet in glava sta se videla iz vode. Utopljenca so večeraj pripeljali v Kranj. Obvestili so orožnike v Kranju, ki so ugotovili identiteto. Orožniki so ugotovili, da gre za nesrečo, radi česar je intervencija orožništva odpadla. Pri njem so našli 11 Din. Truplo so naložili na voz in ga prepeljali v Predoslje. Pokopali ga bodo v Tenetišah.

Kot kažejo znaki, je bil Stefe delj časa v volji, ker je imel roki že čisto objedeni.

Zadnja poročila

Maršal Joffre umira

Pariz, 29. decembra. kk. Maršal Joffre umira. Ob 17.30 je izgubil zavest. Kratko zdravniško poročilo pravi, da se bolnik bori s smrtjo. V poznih večernih urah se zbira velike množice v samotni ulici, v kateri se nahaja klinika. Narod postaja v smetni tišini in moli.

Edina želja dr. Kramara

Praga, 29. decembra. kk. Ob proslavi svoje 70 letnice je govoril tudi dr. Kramar sam in izjavil med burnim odobravanjem: »Samo eno željo še imam, da bi doživel še oni lep dan, ko bo Rusija postala zopet svobodna in velika narodna Rusija, katero vsi želimo in s katere pomočjo se bodo pripravila tla za veliko slovanstvo.«

Nova vstaja Kurdo

London, 29. decembra. kk. Iz Jeruzalema se poroča, da se je kurdska vstaja ponovila. Voditelj Kurdo Izan paša je ušel iz ujetništva v Teheranu v Turkestan, kjer je organiziral novo vstajo. Na mnogih krajih je prišlo do ljutih bojov s Turki. Vstajem so se pridružila tudi druga plemena, tako da Turki napadov ne morejo odbiti.

Grmenie topov v Indiji

London, 29. decembra. kk. Iz Rangoona se poroča, da je prišlo do hudih bojov med vladnimi četami in vetaši v okoliških džunglah. V okolici 30 milj se čuje grmenie topov angleških čet, ki so zažale džunglo. Izgube so na obeh straneh zelo velike. Angleške čete so vstale obkolile tako, da se morajo braniti do zadnje patrone, ali pa poskusiti obupen predor skozi angleški oklep.

40 ljudi pod plazom

Pariz, 29. decembra. kk. V Alžiru se nadaljujejo dela za rešitev ponesrečenecv po gorskem plazu, ker se smatra, da je pod razvalinami pokopanih najmanj še 40 ljudi. Med žrtvami se nahaja tudi nevesta, katere ženin se je še pravočasno rešil.

Protizidovski atentat

Bukarešta, 29. decembra. as. Danes popoldne je bil poskušen atentat na ravnatelja listov »Adevărul« in »Dimineața« Emanuela Socora. V pisarni se je zglasil 18 letni visokooček Konstantin Dumirescu iz Jassyja in predložil pismo, s katerim je prošil za podporo. Ko je Socor bral pismo, je oddal napadalec nanj dva strela, ki pa nista zadela. Napadalec je izjavil, da pripada protizidovski ligi »nadangela Mihaela«. Če bi se atentat uspel, bi dobil napadalec nagrado 20.000 lejev.

Fašizem

Ze večkrat omenjena knjiga grofa Sforze o sodobni Evropi se vedno vzbuja veliko pozornost. Sicer se iz nekaterih profilov, ki jih riše — kakor oni Pij XI, ki so ga ponatisnile »Novosti« v božični številki — vidi, da Sforza ni prijatelj Cerkve. A pozornost zasluži njegova razmišljanja o stvareh, ki jih brezdomno razume, zlasti sodbe o njegovi ožji domovini Italiji. Zato v naslednjem podajamo prevod tega, kar misli Sforza o sodobnem italijanskem režimu.

»Kadar se poležejo strasti in sovraštvo, bo morda nekega dne znano, da krvavo nasilje ni bilo posledica prirojene vladiljskega posameznika, — kakor je bil to slučaj pri Napoleonu, — ampak le posledica tragičnega nesorazmerja med osebnostjo, ki jo je pravilna legenda napravila za mios, in pa med dejanskimi sposobnostmi te osebe. Jaz se v precejšnji meri nagibam k misljenju, da je Musolinij tedaj, ko je stopil na krmilo s svojim nejasnim, splošnim znanjem, kakršnega ima pač vsak častnik, bil pošteno prepričan, da se dajo vsi problemi, o katerih je v svojih uvodnih kletih tako lepo pisal, rešiti na enostaven način. Toda ko je spoznal resnico in stvari kakor so, je postal že suženj junaške pravilice, ki so jo ovili okrog njega. Verjetno, da sta Cola di Rienzi in Masaniello, ki sta bila enaka tipa ljudskih samovancev in prav tako porojena iz svojevoljnosti omanjenega ljudstva, čutila enake krče, gibajoče se med domišljavo veličastnosti in resničnim spoznanjem svoje ničnosti.

Ko je komedija postala tragedija, je bilo že prepozno in ni preostalo drugega, kakor za vsako ceno vzdržati. Od tod preobrazba starega romančnega in revolucionarnega fašizma v režim, ki ima še največ podobnosti s fašističnim, to je francoski režim pod Napoleonom III. Skoraj vsi zakoni in nove ideje fašizma so izposojene iz te periode. Louis Napoleon je degradiral parlament v brezposelnost, istotako fašizem. Zakonski dekret 25. marca 1852 je dal prefektom vso oblast in je razrušil vsako krajevno samoupravnost. Isto je storil fašizem. Bonapartistična Francija je poverila imenovanje županov prefektom (1855). Isto se je zgodilo tudi pod fašizmom. Napoleon III. je vzel sodnikom stalnost in je pregnal republikanske sodnike — fašistični zakon pa je pooblastil vlado, da odpusti vsakega sodnika, ki ne bi bil pokoren režimu. Kako dela fašizem s vseučiliškimi profesorji in kako postopa z listi, vse to je v vzoru podano že v francoskih zakonih one dobe. Tudi psihologija obbeh vlad je ista. Groben molk ljudstva, ki se ne sme svobodno izražati, je prekinjen s kolikor mogoče pogostimi svečanostmi, razstavami, sportnimi prireditvami, same prazne stvari, ki morejo učinkovito le na nekritične fantazije, med tem ko je inteligenca prisiljena k nedelavnosti. Imamo prav isto širokovost kot pod Napoleonom III. »Dolgo časa,« je rekel drugi Bonaparte 1852 leta, »je bila družba kakor prevrnjena piramida. Jaz sem zopet piramido pravilno postavil.« Skoraj iste besede je ponovil Mussolini.

Edino novo v Italiji je fašistična milica, ki se rekrutira iz mladih ljudi srednjih in spodnjih ljudskih plasti, ker v njej najdejo deloma uteho za svoje otročje vojne želje, deloma pa tudi priliko, da ne kaznujejo slede svojim nižjim nagonom. V vsakem slučaju pa se jim zagotavlja mesto, ki jim omogoča živeti brez posebnega truda v deželi, kjer je sicer boj za eksistenco radi preobledenosti posebnega težak. Njihova moč leži v tem, da poznajo skrivno plamteče sovraštvo, ki jih obdaja, a si enostavno ne morejo dovoliti, da bi zrahliili njegov železen oprijem.

Razumljivo je, da so mnogi inozemci v Ameriki in Evropi sprito naraščajočih socialnih in gospodarskih težav s posebnim interesom motrili fašistični eksperiment, ki prepoveduje delavstvu stavkati, in se pri tem vpraševali, če to morda vendarle ne pomenja nekega novega socialnega zdravilnega sredstva.

Ko bi vsaj malo znali brati v preteklosti, vsaj časopise drugega francoskega cesarstva, bi koj lahko odkrili, da v italijanskem režimu ni nič novega, če pa je kaj novega, bi jih baš to novo moralo

Druga izdaja ankarskega sestanka

Neizbežni groi Bethlen zopet na Dunaju — Venizelos se izogne Pragi — Benešev obisk v Atenah ad calendas graecas

Praga, 29. decembra. as. Grški ministrski predsednik Venizelos bi imel po načrtu na svojem potu v Varšavo ostati tudi dve uri v Pragi in pri tem obiskati češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša. Pred par dnevi pa je Venizelos dal objaviti, da se bo v Dunaju peljal v Varšavo naravnost skozi Prerov, tako da se ne bo vozil skozi Prago. Dr. Beneš pa je svoj obisk v Atenah preložil do prihodnje spomladi.

Budimpešta, 29. decembra. as. V tukajšnjih vladnih krogih se naglašja, da nameravajo bivanje grškega ministrskega predsednika Venizelosa na

Dunaju ni v nobeni zvezi z bivanjem madjarskega ministrskega predsednika grofa Bethlena na Dunaju v času od 2. do 3. januarja, dočim namerava grof Bethlen potovati na Dunaj med 15. in 20. januarjem. Dalje se naglašja, da so brez podlage vsa domnevanja, ki trdijo, da bi bili posesti na Dunaju nadaljevanje pogajanj v Ankari. Bethlen bo prišel na Dunaj zato, da podpiše prijateljsko in razsodiščno pogodbo med Avstrijo in Madjarsko. Razen tega pa očie načel pogajanja za poglabitev avstrijskih in madjarskih gospodarskih odnosov.

Angleški protiukrepi v Birmi

London, 29. dec. AA. Vlada Birme je večeraj poslala komisarjem in podkomisarjem te pokrajine sporočilo, v katerem se bavi z nemiri, ki so nastali v zadnji polovici preteklega tedna v Birmi. Poročilo pravi, da so uporniki prišli iz vasi južnozahodno Taravadija ter severovzhodno Inseina. Nemiri so bili že pripravljeni in so pričeli, ne da bi uporniki prej predložili svoje pritožbe. Uporniki so morili brez razlike vladne uradnike, Birmance, Evropejce ter privatne osebe. Nadalje so uničevali privatno lastnino ter ne zaslužio nikake simpatije.

Boj čevljarjev za svoj kruh

15.000 samostojnih obrtnikov v nevarnosti

Belgrad, 29. dec. AA. Belgrajska obrtniška zbornica je poslala vsem obrtnikom in pomočnim organizacijam tole okrožnico:

Kakor znano, je stanje čevljarjskih mojstrov v naši državi težko. Po eni strani nezadostna carinska zaščita, po drugi strani pa jemljejo otvoritve delavnice tovarn Bafa vsak dan mnogim čevljarjskim obrtnikom delo. Ta položaj čevljarjev se bo še poslabšal, če se dovoli nameravana ustanovitev Bafovih tovarn za čevlje v Jugoslaviji. S tem bi več ko 15.000 samostojnih obrtnikov, od katerih obrti živi 100.000 jugoslovanskih državljanov, ostalo brez zaslužka. Stvarne potrebe za ustano-

vitev te tovarne ni. Kapaciteta domače produkcije je toliko, da pokrije vse domači konzum. Iz teh razlogov sta zveza hrvatskih obrtnikov v Zagrebu in pokrajinska zveza obrtniških združenj v Belgradu skupno z obrtniško zbornico v Belgradu napravili akcijo proti ustanovitvi Bafovih tovarn za čevlje v Jugoslaviji. V zvezi s tem se je začela danes v Belgradu širša konferenca delegatov čevljarjskih organizacij in mojstrov v Jugoslaviji. Po konferenci pojde posebna deputacija k predsedniku vlade in mu izroči resolucijo, ki jo bo sprejela ta konferenca glede omenjenega vprašanja.

Mussolini — diktator cen

Milan, 29. dec. as. Radi gospodarske krize se je v italijanskem kmetijstvu tekmo zadnjega pol leta opazilo silno nazadovanje porabe umetnih gnojil, kljub temu da so cene za umetna gnojila za eno tretjino cenejšje kakor pred vojno. Zato je Mussolini kar ukazal industriji za umetna gnojila, da od novega leta dalje še nadalje zniža cene za umetna gnojila za 8 do 10%.

Cerkveni rop v Belgradu

Belgrad, 29. decembra. l. Preteklo noč so neznanici in vlomilci vdrli v cerkev sv. Antona, ki je last frančiškanov, in odnesli razne stvari v vrednosti več kot 80 Din in 500 Din denarja. Tatvina je bila poliči prijavljena in se bo vse storilo, da se krivci najdejo.

Turčija noče plačati vojnih dolgov

Berlin, 29. dec. as. V tukajšnjih bančnih krogih se še vedno misli, da bo turška vlada še enkrat sprožila vse problem vojnih dolgov. Upniki pa so trdno odločeni, da se bodo takemu prizadevanju upirali najodločneje in da bodo strogo pazili na to, da se Turčiji zapre možnost posojila. Kljub temu se čuje, da bo odgovor turške vlade zopet negativen. Turčija noče plačati več, kakor eno tretjino obrokov, ki so bili dogovorjeni v kuponski pogodbi od meseca julija 1928. V tem oziru hočejo Turki še enkrat poskusiti pogajanja v Parizu.

vznemirjati, ker ni drugega, kakor preostanek revolucionarne nasilnosti starega fašizma, ki se ni čisto ugasnila in ki se zaenkrat javlja pod masko policijske vne.

Najznačilnejše za sedanjí položaj je to, da je 40 milijonov razoroženih državljanov duševno in moralno v položaju ujetništva, da pa tudi njihovi jecarji niso drugega kakor ujetniški strahu, da pač tako ne bo moglo ostati, kakor je, in da bo prej ali slej švindler odkrit, ko narodu ne bo več zadoštovalo, da se mu govori o rimskem imperiju, o slavi in blagostanju, ki ga bo deležen — jutri.

Sforza v fašističnem režimu vendarle vidi en

dober moment, in sicer ta, da bo italijanski narod stoprav sedaj šele pričel ceniti svobodo in njen visoki pomen za narodovo življenje. »Prvič sedaj se je zgodilo, da ni le duševna manjšina, ampak da so milijoni kmetov na deželi, ki občutijo fašizem kot neznošen jarem. Prvič se zaznava sredi mrtvaške tišine italijanskega življenja gibanje za splošno edinstvo in imenu svobode. Ako si bo to močteče gibanje duhov končno utrla pot in ustvarilo pravo demokracijo, pravo združbo ljudi, od katerih je vsak posamezen na sebi okusil, kaj se pravi izgubiti svobodo, potem tudi vse trpljenje fašistične epohe ni bilo zaman.«